

Třídící znak							
1	0	7	0	4	5	3	0

OPATŘENÍ
ČESKÉ NÁRODNÍ BANKY
Č. 6 ZE DNE 15. ZÁŘÍ 2004,

kterým se mění
OPATŘENÍ ČESKÉ NÁRODNÍ BANKY
Č. 9 ZE DNE 6. LISTOPADU 2002,

**KTERÝM SE STANOVÍ PRAVIDLA PRO POSUZOVÁNÍ
POHLEDÁVEK Z FINANČNÍCH ČINNOSTÍ, TVORBU OPRAVNÝCH
POLOŽEK A REZERV A PRAVIDLA PRO NABÝVÁNÍ NĚKTERÝCH
DRUHŮ AKTIV,**

VE ZNĚNÍ OPATŘENÍ ČESKÉ NÁRODNÍ BANKY
Č. 5 ZE DNE 18. PROSINCE 2003

Česká národní banka podle § 14 a § 15 zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů, a § 24 zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů, stanoví:

Čl. I

Opatření České národní banky č. 9 ze dne 6. listopadu 2002, kterým se stanoví pravidla pro posuzování pohledávek z finančních činností, tvorbu opravných položek a rezerv a pravidla pro nabývání některých druhů aktiv, ve znění opatření České národní banky č. 5 ze dne 18. prosince 2003 se mění takto:

1. § 1 zní:

„§ 1 Předmět úpravy

(1) Předmětem tohoto opatření jsou pravidla, která upravují:

- a) posuzování snížení rozvahové hodnoty pohledávek z finančních činností (dále jen „pohledávky“),
- b) tvorbu opravných položek k pohledávkám a rezerv k vybraným podrozvahovým položkám a oceňování pohledávek reálnou hodnotou,
- c) nabývání některých druhů aktiv.

(2) Pravidla, která upravují posuzování pohledávek, se vztahují i na pohledávky oceňované reálnou hodnotou.“

2. V § 2 se na konec odstavce doplňuje věta, která zní:

„Na pobočky zahraničních bank oprávněných vykonávat na území České republiky činnost na základě výhody jednotné licence se toto opatření nevztahuje.“

3. V § 3 písm a) se za slova „z držení cenných papírů“ vkládá čárka a slova „pohledávky z derivátů“.

4. V § 3 písm. m) poznámka pod čarou č. 5 zní:

„⁵ § 33 zákona č. 190/2004 Sb., o dluhopisech, § 160 odst. 1 obchodního zákoníku“.

5. V § 3 písm. o) poznámka pod čarou č. 8 zní:

„⁸ Např. § 34 zákona 190/2004 Sb., § 32 odst. 7 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů“.

6. V § 3 na konci písmena o) se nahrazuje tečka čárkou a doplňují se písmena p) a q), která včetně poznámek pod čarou č. 8a a č. 8b znějí:

„p) „efektivní úrokovou mírou^{8a} úroková míra, kterou se diskontují očekávané budoucí peněžní toky až do splatnosti pohledávky, nebo je-li to vhodnější^{8b}, do kratší doby, a to na rozvahovou hodnotu pohledávky; při výpočtu efektivní úrokové míry banka

1. odhaduje očekávané peněžní toky při zohlednění všech smluvních podmínek, např. možnost předčasného splacení a poplatky; pokud nelze spolehlivě stanovit očekávané peněžní toky, použijí se smluvní peněžní toky;
2. nezohledňuje budoucí ztráty ze snížení rozvahové hodnoty vzhledem k úvěrovému riziku;

q) původní efektivní úrokovou mírou efektivní úroková míra zjištěná v okamžiku vzniku pohledávky.“.

⁸ Mezinárodní účetní standard č. 39, odst. 9

^{8b} Mezinárodní účetní standard č. 39, příloha A, odst. 6

7. V § 4 se za odstavec 1 vkládají nové odstavce 2 a 3, které včetně poznámky pod čarou č. 8c znějí:

„(2) U jednotlivě posuzovaných pohledávek, u nichž nebylo zjištěno snížení rozvahové hodnoty, banka podle § 5a posuzuje, zda došlo ke snížení rozvahové hodnoty portfolia pohledávek s obdobnými charakteristikami vzhledem k úvěrovému riziku^{8c} (dále jen „stejnorodé pohledávky“).

(3) U jednotlivě nevýznamných pohledávek banka může posuzovat snížení rozvahové hodnoty portfolia jednotlivě nevýznamných stejnorodých pohledávek podle § 6.“.

^{8c} Mezinárodní účetní standard č. 39, příloha A, odst. 87

Dosavadní odstavce 2 a 3 se označují jako odstavce 4 a 5.

8. V § 4 odstavec 4 zní:

„(4) Začne-li banka posuzovat jednotlivě nevýznamné pohledávky podle § 6, pak po zařazení takové pohledávky do portfolia již nikdy neposuzuje snížení hodnoty této pohledávky podle § 5, ledaže by měla dostatek informací pro posouzení snížení hodnoty jednotlivé pohledávky v portfoliu či by přestaly platit základní předpoklady statistického modelu“.

9. V § 4 odst. 5 se za slova „podle § 5“ vkládají slova „a § 5a“.

10. V § 5 odst. 8 se vypouštějí slova „tato kriteria“ a na konci písmene d) se tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se nové písmeno e), které zní:

„e) očekávání, že na základě finanční situace dlužníka povolí soud dlužníkovi vyrovnání nebo prohlásí konkurz na jeho majetek.“.

11. V § 5 odst. 9 se vypouštějí slova „při zjišťování očekávané ztráty z těchto pohledávek“.

12. V § 5 odst. 10 se za slovo „Splňuje-li“ doplňují slova „jednotlivě posuzovaná“.

13. V § 5 odst. 11 se za slovo „více“ doplňují slova „jednotlivě posuzovaných“.

14. V § 5 odst. 12 zní:

„(12) Restrukturalizovanou pohledávku banka zařazuje v okamžiku restrukturalizace do kategorie, ve které tato pohledávka byla nebo měla být zařazena na základě posouzení kritérií podle odstavce 8 před restrukturalizací. Je-li banka schopna prokázat, že míra rizika nesplacení této pohledávky oproti stavu před restrukturalizací poklesla, může ji zařadit do lepší kategorie; tím nejsou dotčena ustanovení odstavců 3 a 4.“.

15. V § 5 odst. 13 se v první větě vypouští slovo „stejně“ a za slova „ve které byla“ se doplňují slova „nebo měla být“.

16. V § 5 odst. 14 se v první větě vypouští slovo „stejně“ a za slova „ve které byla“ se doplňují slova „nebo měl být“.

17. V § 5 odst. 15 zní:

„(15) Banka alespoň jednou čtvrtletně zjišťuje, zda nedošlo ke snížení rozvahové hodnoty jednotlivých pohledávek, a následně je ve shodě s výsledky zjištění zařazuje do příslušných kategorií.“.

18. Za § 5 se vkládá nový § 5a, který zní:

„§ 5a

Posuzování portfolií pohledávek vyžadujících pozornost

(1) Má-li banka více stejnorodých standardních pohledávek, zařazuje je do portfolia. Identifikuje-li snížení rozvahové hodnoty tohoto portfolia, označí jej jako portfolio pohledávek vyžadujících pozornost.

(2) Objektivním důkazem snížení rozvahové hodnoty portfolia stejnorodých standardních pohledávek, k němuž došlo v důsledku událostí, které nastaly po vzniku pohledávek, je existence pozorovatelných dat, která indikují snížení očekávaných budoucích peněžních toků z tohoto portfolia, ačkoli toto snížení nelze ještě identifikovat podle jednotlivých pohledávek zařazených do portfolia.

(3) Indikátorem snížení očekávaných budoucích peněžních toků z portfolia stejnorodých standardních pohledávek může být např.:

- a) zvýšení nezaměstnanosti v relevantních oblastech,
- b) snížení cen nemovitostí v relevantních oblastech,
- c) nepříznivé podmínky v odvětvích, kde působí dlužníci,
- d) zvýšení počtu dlužníků, kteří plně čerpají svůj limit a splácí své závazky v minimální možné výši.

(4) Má-li banka k dispozici informaci, že pohledávka zařazená do portfolia označeného jako portfolio pohledávek vyžadujících pozornost vykazuje znaky sledované nebo ohrožené pohledávky, vyjme pohledávku z tohoto portfolia a zařadí ji do sledovaných nebo ohrožených pohledávek.“.

19. § 6 zní:

„§ 6

Posuzování portfolií jednotlivě nevýznamných pohledávek

(1) Banka může posuzovat snížení rozvahové hodnoty portfolií jednotlivě nevýznamných pohledávek, a to s využitím statistických modelů, jestliže ocenění každé pohledávky zařazené do portfolia nepřevýšilo k okamžiku uskutečnění účetního případu menší z těchto dvou hodnot: pět miliónů korun nebo jedno promile celkové čisté částky rozvahové hodnoty aktiv banky.

(2) Banka při zahájení posuzování portfolií jednotlivě nevýznamných pohledávek má:

- a) vytvořena dostatečně velká portfolia jednotlivě nevýznamných stejnorodých pohledávek pro zajištění statistické významnosti ztrát, např. portfolio pohledávek z úvěrových karet. Do portfolia jednotlivě nevýznamných stejnorodých pohledávek banka pro účely využití statistického modelu zařazuje všechny své pohledávky daného typu a to i ty, které se rozhodla vyřadit z portfolia jednotlivě nevýznamných pohledávek, protože měla dostatek informací pro posouzení snížení jejich rozvahové hodnoty;
- b) dostatečně dlouhé časové řady týkající se daných pohledávek, zpravidla srovnatelné s průměrnou dobou splatnosti jednotlivě nevýznamných pohledávek; délka časových řad u portfolií jednotlivě nevýznamných pohledávek s původní dobou splatnosti delší než jeden rok je však zpravidla alespoň jeden ekonomický cyklus, popřípadě alespoň 3 roky, a
- c) statistický model zohledňující časovou hodnotu peněz, všechny očekávané budoucí peněžní toky spojené s portfoliem pohledávek a splatnost pohledávek v portfoliu a nezpůsobující ztráty ze snížení rozvahové hodnoty pohledávek v portfoliu k okamžiku uskutečnění účetního případu.

(3) Banka monitoruje skutečné ztráty spojené s portfoliem jednotlivě nevýznamných pohledávek a testuje správnost odhadu ztrát na základě nových údajů o skutečných selháních dlužníků v portfoliu ve vhodné časové periodě v závislosti na frekvenci splátek; v úvahu bere i informace o jednotlivě nevýznamných pohledávkách, které vyřadila z portfolia jednotlivě nevýznamných pohledávek, protože měla dostatek informací pro posouzení snížení jejich rozvahové hodnoty.

(4) Banka pravidelně ověřuje adekvátnost statistického modelu a správného nastavení jeho parametrů.“.

20. Název části třetí zní: „Tvorba opravných položek a rezerv, oceňování pohledávek reálnou hodnotou“.

21. V § 7 odst. 1 se v první větě vypouští slovo „očekávané“.

22. V § 7 odst. 2 zní:

„(2) V rámci jednotlivě posuzovaných pohledávek banka tvoří opravné položky ke sledovaným a ohroženým pohledávkám.“

23. V § 7 odst. 4 zní:

„(4) Banka stanovuje opravnou položku tak, že rozdíl mezi jistinou pohledávky zvýšenou o naběhlé příslušenství a bankou zohledněným zajištěním dané pohledávky násobí koeficientem:

- a) 0,01 v případě sledované pohledávky,
- b) 0,2 v případě nestandardní pohledávky,
- c) 0,5 v případě pochybné pohledávky,
- d) 1,0 v případě ztrátové pohledávky.

Banka prověřuje, zda ztráta ze správně zařazené sledované, nestandardní nebo pochybné pohledávky není vyšší než opravná položka stanovená podle výše uvedeného výpočtu. Je-li ztráta vyšší než opravná položka, banka zvýší koeficient, ale tak, aby u sledované pohledávky byl nižší než 0,2, u nestandardní pohledávky nižší než 0,5 a u pochybné pohledávky nižší než 1,0

24. V § 7 odst. 5 a 6 se slova „podle § 7 odst. 4“ nahrazují slovy „podle odstavce 4“.

25. V § 7 se doplňují nové odstavce 10 až 12, které znějí:

„(10) Stanovuje-li banka pro účely vedení účetnictví a sestavení účetní závěrky ztrátu ze snížení rozvahové hodnoty pohledávky (dále v tomto paragrafu jen „ztráta“) jako rozdíl mezi rozvahovou hodnotou pohledávky a současnou hodnotou očekávaných budoucích peněžních toků z pohledávky diskontovaných původní efektivní úrokovou mírou, použije tento způsob stanovení ztráty i pro účely tohoto opatření. Takto stanovenou ztrátu banka plně pokrývá opravnými položkami, ledaže ji zahrne přímo do nákladů.

(11) Postupuje-li banka podle odstavce 10, ověřuje alespoň čtvrtletně spolehlivost stanovení ztráty.

(12) Postupuje-li banka podle odstavce 10, nemusí současně počítat a evidovat opravné položky stanovené při použití postupu podle odstavců 4 až 7. Na vyžádání České národní banky je banka schopna prokázat odůvodněnost rozdílu mezi opravnou položkou stanovenou při použití postupu podle odstavce 10 a při použití postupu podle odstavců 4 až 7; je-li opravná položka při použití postupu podle odstavce 10 nižší než opravná položka stanovená při použití postupu podle odstavců 4 až 7 a banka neprokáže odůvodněnost rozdílu, je tento rozdíl pro účely výpočtu kapitálové přiměřenosti na individuálním i konsolidovaném základě odečitatelnou položkou od části kapitálu tier 1.“

26. Za § 7 se vkládá nový § 7a, který zní:

„§ 7a

Opravné položky k portfoliím pohledávek vyžadujících pozornost

(1) Posuzuje-li banka pohledávky podle § 5a, tvoří opravnou položku ve výši, která odpovídá snížení rozvahové hodnoty portfolia pohledávek identifikovaného podle § 5a odst. 2.

(2) Vytvořené opravné položky banka přiřazuje k jednotlivým portfoliím pohledávek vyžadujících pozornost, nerozděluje a nepřirazuje je k jednotlivým pohledávkám zařazeným do portfolia.

(3) Banka alespoň jednou čtvrtletně posuzuje dostatečnost a odůvodněnost vytvořených opravných položek k jednotlivým portfoliím pohledávek vyžadujících pozornost a upravuje jejich výši.

(4) Banka je schopna prokázat dostatečnost a odůvodněnost opravných položek k jednotlivým portfoliím pohledávek vyžadujících pozornost.“

27. § 8 zní:

„§ 8

Opravné položky k portfoliím jednotlivě nevýznamných pohledávek

(1) Banka tvoří opravné položky k portfoliím jednotlivě nevýznamných pohledávek ve výši statistického odhadu ztrát z těchto portfolií vypočtených s použitím statistických modelů.

(2) Vytvořené opravné položky banka přiřazuje k jednotlivým portfoliím jednotlivě nevýznamných pohledávek, nerozděluje a nepřizuje je k jednotlivým pohledávkám zařazeným do portfolia.

(3) Banka alespoň jednou čtvrtletně posuzuje dostatečnost a odůvodněnost vytvořených opravných položek k portfoliím jednotlivě nevýznamných pohledávek a upravuje jejich výši.

(4) Banka je schopna prokázat dostatečnou obezřetnost při používání statistických modelů pro stanovení výše opravných položek k portfoliím jednotlivě nevýznamných pohledávek.“

28. Za § 8 se vkládá nový § 8a, který zní:

„§ 8a

Oceňuje-li banka pohledávky reálnou hodnotou a reálnou hodnotu stanovuje jako současnou hodnotu očekávaných budoucích peněžních toků diskontovaných aktuální efektivní úrokovou mírou, je schopna prokázat spolehlivost stanovení očekávaných budoucích peněžních toků z pohledávky.“

29. V § 9 odst. 1 písmeno c) zní:

„c) banka zohlední zajištění nejvýše v jeho čisté realizovatelné hodnotě snížené o částku, která slouží k zajištění jiných jejích aktiv nebo aktiv třetích osob, mají-li nárok na uspokojení před bankou, a nejvýše do výše ocenění pohledávky v účetnictví.“

30. V § 9 se doplňují nové odstavce 3 a 4, které znějí:

„(3) Jestliže banka při stanovení výše opravných položek k pohledávkám pro účely vedení účetnictví a sestavení účetní závěrky zohlední zajištění podle odstavce 2, je částka odpovídající zohledněnému zajištění pro účely výpočtu kapitálové přiměřenosti na individuálním i konsolidovaném základě odečitatelnou položkou od části kapitálu tier 1.

(4) Jestliže banka, která postupuje podle § 8a, pro účely vedení účetnictví a sestavení účetní závěrky zohlední při stanovení očekávaných budoucích peněžních toků zajištění podle odstavce 3, je částka odpovídající zohledněnému zajištění pro účely výpočtu kapitálové přiměřenosti na individuálním i konsolidovaném základě odečitatelnou položkou od části kapitálu tier 1.“

31. V § 10 odst. 1 se slova „postupy účtování“ nahrazují slovy „účetními metodami“.

32. V § 12 odst. 3 poznámka pod čarou č. 18 zní:

„¹⁸ § 14 odst. 1 zákona č. 189/2004 Sb., o kolektivním investování“.

33. V § 13 odst. 1 včetně poznámky pod čarou č. 19 zní:

„(1) Pravidla stanovená tímto opatřením banka promítne do své předpisové základny zpracované v souladu se standardy řízení úvěrového rizika¹⁹ .

¹⁹ Opatření České národní banky č. 2 ze dne 3. února 2004 k vnitřnímu řídicímu a kontrolnímu systému banky“.

34. V § 13 odst. 2 poznámka pod čarou č. 20 zní:

„²⁰ Opatření České národní banky č. 4 ze dne 22. prosince 2003, kterým se stanoví metodika sestavování výkazů předkládaných České národní bance bankami a pobočkami zahraničních bank“.

Čl. II

Toto opatření nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2005.

Guvernér
doc. Ing. Zdeněk Tůma, CSc. v.r.

Sekce bankovní regulace a dohledu
Odpovědný zaměstnanec:
Ing. Svobodová, tel. 2 2441 2383